



KEYCONET-VERKOSTON PÄÄTELMÄT JA SUOSITUKSET LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN KEHITTÄMISTÄ KOSKEVAN TOIMINTAPOLITIIKAN VAHVISTAMISESTA

TIIVISTELMÄ

JOHDANTO

Laaja-alaista osaamista koskeva eurooppalainen viitekehys määriteltiin elinikäisen oppimisen avaintaitoja koskevassa suosituksessa,¹ jonka Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät joulukuussa 2006. Viitekehyksessä nimetään kahdeksan avaintaitoa ja lukuisia monialaisia teemoja – tietojen, taitojen ja asenteiden kokonaisuuksia – joita tarvitaan henkilökohtaiseen kehittymiseen ja onnistumisen tunteeseen, aktiiviseen kansalaisuuteen, sosiaaliseen osallisuuteen ja työllistävyyteen 2000 -luvulla.

Avaintaitojen viitekehys ja sen painottama tietojen soveltaminen arkielämän tilanteisiin poikkeaa merkittävästi perinteisistä sisältöön perustuvista lähestymistavoista, joissa oppiaineita opetetaan ja arvioidaan erikseen. Tällaiset syvälliset muutokset opetuskäytänteissä edellyttävät kokonaisvaltaista ja johdonmukaista toimintapolitiikkaa kansallisella, alueellisella, paikallisella ja koulun tasolla, panostamista inhimillisiin ja aineellisiin voimavaroihin sekä aikaa opettajille muuttaa ajattelutapojaan ja kehittää uusia pedagogisia lähestymistapoja ja käytänteitä. Euroopan komissiolla on keskeinen rooli muutosprosessin tukemisessa ja myös kansainvälisen vertaisoppimisen edistämisessä.

KeyCoNet-hanke eli kouluopetuksen avaintaitoja käsittelevä eurooppalainen verkosto käynnistettiin vuonna 2012 tehtäväänään analysoida ja kartoittaa uusia strategioita laaja-alaisen osaamisen toteuttamiseen kouluopetuksessa kaikkialla Euroopassa. Lisäksi sen tarkoituksena oli laatia suosituksia toimintapolitiikan vahvistamiseen maiden erilaisissa tilanteissa. Tämä on tiivistelmä raportista, jossa esitetään verkoston lopulliset suositukset. Se perustuu aineistoon, jota on kerätty kirjallisuuskatsausten, maakatsausten, tapaustutkimusten, vertaisoppimiseen liittyvien vierailujen, kansallisten asiantuntijoiden konsultoinnin sekä opetusalan sidosryhmiltä palautetta keränneen kansainvälisen verkkokyselyn avulla.

Raportti sisältää tiivistelmän laaja-alaista osaamista koskevasta lähestymistavasta ja sen vaikutuksista opettamiseen, oppimiseen ja arviointiin, esittelee nykytilanteen niin politiikan kuin toteutuksen osalta ja antaa suosituksia osaamisperustaisen opetuksen syventämiseksi ja jatkamiseksi siellä, missä merkittävää edistystä on jo saatu aikaan, ja laaja-alaista osaamista koskevien uudistusten levittämiseksi erilaisiin kansallisiin ja paikallisiin tilanteisiin. Mukana ovat suositukset myös Euroopan tasolle.



Tekijät: Janet Looney, Alain Michel (European Institute of Education and Social Policy)

Toimittaja: Caroline Kearney (European Schoolnet)

Julkaisija: European Schoolnet, Rue de Trèves 61, B-1040 Brussels
www.europeanschoolnet.org

Julkaisuaika: Marraskuu 2014



Tämä teos on lisensoitu Creative Commons Attribution-ShareAlike 3.0 Unported -lisenssillä (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>).

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston suositus, annettu 18 päivänä joulukuuta 2006, elinikäisen oppimisen avaintaidoista (2006/962/EY), Euroopan unionin virallinen lehti, 30.12.2006.

TOIMINTAPOLIITTISET PUITTEET

Mikään maa ei ole siirtynyt kokonaan osaamisperustaiseen opetukseen, mutta useissa KeyCoNet-verkoston kumppanimaissa on tapahtunut merkittävää edistystä. Ne ovat hyödyntäneet esimerkiksi seuraavia strategioita:

- **Laaja-alaista osaamista koskeva oikeudellinen kehys** – Lainsäädännöllä tai erityissäännöksillä tai -määräyksillä voidaan varmistaa laaja-alaiselle osaamiselle hyvä näkyvyys ja selventää hallituksen painopisteitä koulutuksen osalta.
- **Uudet osaamisperustaiset opetussuunnitelmien kehukset** – Useimmat maat ovat sisällyttäneet laaja-alaisen osaamisen monioppiaineiseen kehykseen, kun taas toiset ovat lisänneet taitoja olemassa olevien opetussuunnitelmien tiettyihin osioihin. Erilaiset lähestymistavat heijastelevat vallitsevia poliittisia käsityksiä koulutuksesta sekä pitkäaikaisia koulutusperinteitä.
- **Uudet ja innovatiiviset kumppanuudet, pilottihankkeet** – Kansalliset ministeriöt, yksityiset säätiöt, yhdistykset ja kansalaisjärjestöt ovat käynnistäneet monia innovatiivisia hankkeita ja aloitteita uusien opetus- ja arviointimenetelmien testaamiseksi yhden tai useamman laaja-alaisen osaamisalueen osalta. Monissa tapauksissa yhteistyö koulutusjärjestelmän sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien kanssa on ollut erittäin tärkeää osaamisperustaisten lähestymistapojen toteuttamiselle.
- **Rahoituksen osoittaminen** – Rahoituksen osoittaminen uusien hankkeiden suunnitteluun, opettajien ammatilliseen kehittämiseen ja tarvittaviin aineellisiin resursseihin ovat ratkaisevasti vaikuttaneet näiden hankkeiden onnistumiseen. Euroopan sosiaalirahasto on tukenut laaja-alaisen osaamisen

kehittämiseen liittyviä hankkeita useassa maassa. Riittävän rahoituksen puute on mainittu yhtenä merkittävänä muutoksen esteenä.

- **Valmiuksien kehittäminen** – Ammatillisen osaamisen kehittäminen on ollut ehdottoman tärkeää uusien opetus- ja arviointimenetelmiä käyttöön ottaville opettajille. Valtakunnalliset ohjeet, välineet ja malliesimerkit ovat olleet yksi tapa tukea opettajia toimintatapojen muuttamisessa. Opettajille on ollut hyödyllistä saada palautetta toiminnastaan. Koulujen johtajat ja tarkastajat ovat myös hyötynneet tarkoituksenmukaisesta ammatillisen osaamisen kehittämisestä.
- **Uusien hankkeiden seuranta ja arviointi** – Jokainen KeyCoNetin tapaustutkimuksissa esitelty hanke on sisältänyt arvioinnin hankkeen toteutuksesta ja vaikutuksesta. Näyttö myönteisestä vaikutuksesta opettamiseen ja oppimiseen on ollut tärkeää myös hankkeiden jatkuvuuden ja rahoituksen varmistamisen kannalta.

KeyCoNetin tapaustutkimukset ja kansainvälinen julkinen verkkokysely tuovat esiin näiden strategioiden tärkeyden: ne tukevat kouluja laaja-alaiseen osaamiseen perustuvien opetussuunnitelmien käyttöönotossa. Ne tuovat esiin myös sen, kuinka tärkeä merkitys on koulun tehokkaalla johtamisella. Menestykselliset koulujen johtajat ovat viestineet laaja-alaista osaamista koskevien uudistusten tavoitteet ja painottaneet niiden tärkeyttä koulujen suunnitelmissa. He ovat myös luoneet suoria yhteyksiä yrityksiin ja kulttuurialan toimijoihin. Opettajat ovat olleet mukana muutosprosessin jokaisessa vaiheessa, ja heillä on ollut mahdollisuuksia koulutukseen ja vertaisoppimiseen.

KEYCONETIN JULKINEN VERKKOKYSELY

VASTAAJIEN
PROFIILI

5,615 vastaajaa 29 maasta:



Koska tämä kysely ei perustu satunnaisotantaan, vastaajien valikoitumisesta aiheutunut valintaharha tulee ottaa huomioon. On myös syytä mainita, että vastaajien määrä jakautuu epätasaisesti eri maiden kesken.

EDISTYS LAAJA-ALAISEN OSAAMISEN MÄÄRITTELYSSÄ JA SISÄLTYTTÄMISESSÄ KANSALLISIIN OPETUSSUUNNITELMIIN

OPETTAJIEN
mukaan



86%

ilmoitti, että laaja-alainen osaaminen on määritelty heidän kansallisessa opetussuunnitelmaansa.

66%

ilmoitti, että se on myös sisällytetty heidän kansalliseen opetussuunnitelmaansa.

REHTORIEN
mukaan



91%

ilmoitti, että laaja-alainen osaaminen on määritelty heidän kansallisessa opetussuunnitelmaansa.

73%

ilmoitti, että se on myös sisällytetty heidän kansalliseen opetussuunnitelmaansa.

YHTEISTYÖSSÄ JA VIESTINNÄSSÄ ON PARANNETTAVAA

OPETTAJIEN
mukaan



36%

on sitä mieltä, että yhteistyötä ja verkostoitumista käytettiin ammatillisen kehittymisen välineenä

18%

ilmoitti, että heidän koulunsa oli osallistunut laajemman yhteisön toimintaan laaja-alaisen oppimisen tehostamiseksi

OPPIJOIDEN
mukaan



65%

sanoi, että heidän opettajansa oli selittänyt heille laaja-alaisen osaamisen tarkoituksen ja tavoitteet

VANHEMPIEN
mukaan



21%

ilmoitti osallistuneensa keskusteluihin laaja-alaisen osaamisen opetuksesta

KANSAINVÄLISEN JULKISEN VERKKOKYSELYN TULOKSET

Yli 5 600 henkilöä 29 maasta² vastasi kansainväliseen julkiseen verkkokyselyyn, mukaan lukien 3 451 opettajaa, 468 rehtoria, 768 oppilasta, 652 vanhempaa ja 276 muun sidosryhmän jäsentä (esimerkiksi ministeriöiden, yliopistojen, opettajankoulutuslaitosten, tarkastusvirastojen ja kansalaisjärjestöjen edustajia). Koska tämä kysely ei perustu satunnaisotantaan, vastaajien valikoitumisesta aiheutunut valintaharha tulee ottaa huomioon. On myös syytä mainita, että vastaajien määrä jakautuu epätasaisesti eri maiden kesken, niin että muutamasta maasta vastauksia on huomattavasti enemmän (Espanja, Portugali, Puola, Ranska ja Romania). Tästä huolimatta vastaukset ilmentävät monenlaisia sidosryhmien näkemyksiä ja antavat tärkeää tietoa toimintapolitiikan pohjaksi.

Huomattava enemmistö opettajista ja rehtoreista kaikilla kouluasteilla ja useimmissa maissa on sitä mieltä, että laaja-alainen osaaminen on määritelty heidän kansallisissa opetussuunnitelmissaan ja sisällytetty niihin. Sekä rehtorit että opettajat sanovat omaksuneensa strategisen lähestymistavan laaja-alaisen osaamisen toteuttamiseksi koulun opetussuunnitelmassa, mukaan lukien opettajien ammatillinen kehittäminen (58 %), laaja-alaisen osaamisen sisällyttäminen koulun kehittämissuunnitelmiin (50 %) ja tieto- ja viestintätekniikan koulutus (50 %).

Edistymisestä on nähtävissä merkkejä myös opetuskäytänteissä. Kyselyyn vastanneet oppilaat ilmoittivat, että laaja-alaisen taitojen oppimista edisti opetus, johon sisältyy avointa opetuskeskustelua ja vuoropuhelua (65 %), projektityöskentelyä (63 %), oppimista pelien avulla (48 %) ja muita innovatiivisempina pidettyjä menetelmiä. Oppilaista 59 % vastasi, että kaikki heidän opettajansa olivat arvioineet heidän laaja-alaisen osaamistaan. 38 % sanoi, että jotkut (mutta eivät kaikki) heidän opettajistaan olivat arvioineet laaja-alaisen osaamista.



SUOSITUKSET

Tapaustutkimukset ja kansainvälinen julkinen verkkokysely antavat viitteitä alueista, joilla voidaan tehdä enemmän laaja-alaisen osaamisen toteuttamisen edistämiseksi. Seuraavassa esitettävät suositukset ehdottavat tapoja, joilla päättäjät ja koulujen sidosryhmät voivat edistää laaja-alaista osaamista koskevia uudistuksia.

Eri maissa ollaan hyvin erilaisissa vaiheissa laaja-alaisen osaamisen opetussuunnitelmiin sisällyttämisen, sidosryhmien sitouttamisen ja opettajien ja koulun valmiuksiin panostamisen osalta. Toteuttamiseen vaikuttavat myös vallitsevat poliittiset ja toimintapoliittiset painopisteet, voimavarojen rajallisuus sekä historialliset ja institutionaaliset taustat. Yksittäisillä kouluilla on hyvin erilaisia toimintatapoja. Tässä esitetyissä suosituksissa huomioidaan olosuhteiden moninaisuus ja erot eri maiden, alueiden ja koulujen edistymisessä. Sen vuoksi suosituksissa käsitellään ensin kansallisia/alueellisia tasoja ja kouluja, joissa laaja-alaisen osaamisen toteuttamisessa on jo edistytty merkittävästi mutta joissa riittää vielä tehtävää näiden uudistusten syventämiseksi ja jatkamiseksi. Toinen suositusten ryhmä käsittelee uudistusten levittämiseen liittyviä haasteita. Nämä suositukset ovat erityisen tärkeitä koulutusjärjestelmille ja/tai kouluille, joissa kehitys on vasta alkuvaiheessa.

Molemmat suositusosiot ovat tärkeitä kaikille maille/alueille ja kouluille. Minkään maan ei voi sanoa saavuttaneen todellisia pysyviä muutoksia näissä yhä tuoreissa politiikan muutoksissa, eikä yksikään maa ole vielä ulottanut näitä linjauksia opetussuunnitelmien kaikkiin osa-alueisiin tai kaikille kouluasteille. Kaikkia tasoja (maat/alueet ja koulut) koskevat suositukset perustuvat laajoihin periaatteisiin, joita voi mukauttaa (pikemminkin kuin kopioida) hyvin erilaisiin tilanteisiin.

Viimeisessä suositusosiossa esitetään Euroopan tason strategioita, joilla voidaan tukea laaja-alaista osaamista koskevan uudistuksen jatkumista.

Vastaajat panivat merkille myös jatkuvia haasteita. Useimmat ilmoittivat, että yhteistyötä tarvittaisiin enemmän niin koulujen sisällä kuin ulkopuolella (vain 36 % opettajista oli sitä mieltä, että yhteistyötä ja verkostoitumista käytettiin ammatillisen kehittymisen välineenä; 18 % opettajista sanoi, että heidän koulunsa oli osallistunut laajemman yhteisön toimintaan edistääkseen laaja-alaisen osaamisen toteuttamista). Sekä opettajat että vanhemmat haluavat parantaa koulun ja kodin välistä yhteistyötä. Nämä kaksi sidosryhmää ilmaisivat selvää kiinnostusta lisätä vuorovaikutusta yritysten ja yhteisöjen johtajien kanssa.

Myös viestinnässä on parannettavaa. Oppilaista 65 % sanoi, että heidän opettajansa oli selittänyt laaja-alaisen osaamisen tarkoituksen ja tavoitteet, joten huomattavalle vähemmistölle näitä asioita ei ollut selitetty. Vain 21 % vanhemmista ilmoitti osallistuneensa keskusteluihin laaja-alaisen osaamisen opetuksesta.

UUDISTUSTEN SYVENTÄMINEN JA JATKAMINEN

Maat ovat ottaneet käyttöön uusia toimintaohjelmia ja opetussuunnitelmakehyksiä ja tukeneet innovatiivisia pilottihankkeita, joilla on testattu uusia lähestymistapoja opettamiseen, oppimiseen ja arviointiin. Nyt on tärkeää kehittää strategioita uudistusten syventämiseksi ja jatkamiseksi toimintapolitiikan tasolla ja kouluissa.

TOIMINTAPOLITIIKAN TASOLLA kansallisten/alueellisten päättäjien kannattaa kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin:

- **Tavoitteiden selkeyttäminen, opetussuunnitelmauudistusten syventäminen** – Sidoryhmien mukaan laaja-alaista osaamista koskeva täsmällisempi sanasto ja selvät opetussuunnitelman yleistavoitteet ja tukimateriaalit toisivat asiaan selkeyttä. Laaja-alaisen osaamisen hankkimista ja kehittämistä koskevien odotusten tulisi olla selkeitä ja eri-ikäisten ja eri vaiheissa olevien oppijoiden tason mukaisia.

Joissakin tapauksissa painopiste on ollut laaja-alaisen osaamisen toteuttaminen opetussuunnitelman ulkopuolisten hankkeiden avulla varsinaisen opetussuunnitelman sijasta. Päättäjien tulee miettiä myös strategisia toimia koko järjestelmän muuttamiseksi. Opetussuunnitelmien tulisi myös olla riittävän joustavia, niin että niihin voi sisällyttää osaamista, jota ei tällä hetkellä ole eurooppalaisessa viitekehyksessä. Tulevien opetussuunnitelmauudistusten tulisi keskittyä oppimisen painopisteisiin, jotta annettaisiin aikaa syvälliseen oppimiseen osaamisperustaisen lähestymistavan mukaisesti.

- **Johdonmukaisten arviointi- ja arvostelukehysten kehittäminen** – Opettajat tarvitsevat uusia välineitä ja kriteerejä osaamisen arviointiin – sekä summatiivisiin että formatiivisiin tarkoituksiin. Luokassa tehtävät formatiiviset arvioinnit korostavat perusteellisia kysymyksiä ja laajaa vuoropuhelua, itse- ja vertaisarviointia sekä palautetta kehittymisestä ja ohjausta eteenpäin. Innovatiiviset lähestymistavat summatiiviseen arviointiin, kuten portfolioarviointi tai TVT-pohjaiset arviointimenetelmät, antavat oppijoille mahdollisuuden esitellä monimutkaista osaamista ja päättelyä vaativia prosesseja. Koulun ja oppijan saavutusten mittaaminen useaan kertaan ajan kuluessa antaa paremman kuvan kokonaissuorituksesta.

Yleisiin arviointi- ja arvostelukehysiin sisältyvät myös koulun itsearviointi ja tarkastus. Vaikka kaikissa maissa kouluilta ei edellytetä itsearviointia, se voi auttaa kouluja seuraamaan laaja-alaista osaamista koskevien uudistusten toteutumista ja tekemään tarvittavia muutoksia. Monissa maissa koulujen toimintaa valvoo tarkastusvirasto. Tarkastajia kouluttamalla tulee varmistaa, että heidän arviointinsa ovat yhdenmukaisia ja että he kykenevät tukemaan laaja-alaisen osaamisen toteuttamista kouluissa.



² Alankomaat, Belgia, Bulgaria, Espanja, Irlanti, Islanti, Italia, Itävalta, Kreikka, Kroatia, Kypros, Latvia, Liettua, Luxemburg, Malta, Norja, Portugali, Puola, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa, Serbia, Slovakia, Slovenia, Suomi, Tanska, Tšekin tasavalta, Unkari, Viro ja Yhdistynyt kuningaskunta.



- **Opettajien tukeminen** – Opettajilla on keskeisin rooli laaja-alaisen osaamisen toteuttamisessa, joten heidän jatkuvaan ammatilliseen kehittämiseensä tulisi ehdottomasti varata resursseja. Opettajia tulisi myös pitää tärkeänä sidosryhmänä ja ottaa mukaan käynnissä olevien toiminta- ja opetus suunnitelmaudistusten laadintaan, seurantaan ja arviointiin.

Opettajankoulutusta tulee uudistaa vastaamaan laaja-alaisen osaamisen näkemyksiä, mutta monista eri syistä opettajankoulutuksen uudistaminen on jäänyt jälkeen. Opettajankoulutuksen tulisi kuitenkin olla etusijalla, kun maat pyrkivät syventämään ja jatkamaan laaja-alaista osaamista koskevia uudistuksia.

Teknologialla on yhä suurempi ja hyödyllisempi rooli opetuksessa, joten opettajien tieto- ja viestintäteknikaan käyttöön liittyvän koulutuksen tulisi käsitellä perusteellisesti sekä teknisiä että pedagogisia puolia.

- **Mahdollisuudet verkostoitumiseen ja yhteistyöhön** – Perinteisessä kouluorganisaatiossa opettajat toimivat usein yksin omissa luokissaan, eikä heillä ole juuri mahdollisuuksia vaihtaa ajatuksia ja näkemyksiä. Opettajien verkostot, olivatpa ne verkossa tai kasvotusten toimivia, voivat tukea vertaisoppimista ja myös antaa inspiraatiota innovointiin.

Yhteistyö koulujärjestelmän ulkopuolisten sidosryhmien kanssa on myös tärkeää sen varmistamiseksi, että opettaminen ja oppiminen heijastavat ”todellisen maailman” haasteita, ja samalla yhdistetään virallinen, epävirallinen ja arkioppiminen. Yhteistyö tutkijoiden kanssa on myös tärkeää.

- **Poliittisen tuen vahvistaminen** – Poliittista tukea ja jatkuvuutta vahvistaviin strategioihin voi kuulua laajan sidosryhmien tuen hankkiminen, mukaan lukien vanhempien, yritys- ja kulttuuriyhteisöjen sekä opettajien ammattijärjestöjen tuki. Näyttö laaja-alaista osaamista soveltavien lähestymistapojen vaikutuksesta oppimiseen on erittäin tärkeää jatkuvan tuen takaamiseksi toimintapolitiikalle.
- **Strategiset panostukset** – Laaja-alaista osaamista koskevat uudistukset merkitsevät huomattavia panostuksia inhimillisiin ja aineellisiin resursseihin. Järkevää resurssien käyttöä voi olla esimerkiksi koulutuksen suuntaaminen keskeisille työntekijöille, jotka sitten jakavat kokemuksensa työtovereidensa kanssa. Tämä vahvistaa myös keskeisen henkilöstön oppimista.

Koulutilojen remontointiin ja uudistamiseen liittyy merkittäviä kustannuksia, mikä edellyttää pitkän aikavälin suunnittelua. Koulut yrittävät pysyä ajan tasalla TVT-hankinnoissa, ja joissakin maissa kuluja on pystytty pitämään kurissa BYOD-periaatteen avulla (Bring Your Own Device, eli käyttäjä tuo oman laitteensa kouluun). Tällaisia linjauksia tulee kuitenkin pilotoida ja testata erilaisissa yhteisöissä, sillä kaikilla vanhemmilla ei välttämättä ole halua tai mahdollisuuksia hankkia mobiililaitteita, esimerkiksi älypuhelimia, tabletteja tai kannettavia tietokoneita, mikä saattaa synnyttää epäoikeudenmukaisuutta koulujärjestelmässä.

Seuraavat seikat voivat olla tärkeitä laaja-alaisen osaamisen syventämiseksi ja lujittamiseksi **KOULUN TASOLLA**:

- **Ajan antaminen opettajille omien toimintatapojen kehittämiseen ja syventämiseen** – Monet opettajat ovat tottuneet pitämään tärkeämpänä opetusta, joka keskittyy yhden yksittäisen oppiaineen sisältöön. He saattavat tarvita aikaa, että pystyvät muuttamaan käsityksiään osaamisperustaisten toimintatapojen hyödyllisyydestä. He tarvitsevat aikaa myös siihen, että voivat syventää omia tietojaan laaja-alaisesta osaamisesta ja ottaa käyttöön uusia menetelmiä, esimerkiksi projektioppimista ja mielekkäitä arviointimenetelmiä. Uusien vuorovaikutustapojen omaksuminen oppilaiden, vanhempien ja muiden sidosryhmien kanssa vie myös aikaa.
- **Oppimisympäristöjen muokkaaminen niin, että ne tukevat paremmin projektioppimista ja tieteidenvälisiä oppimista** – Luokkahuoneita voi jonkin verran muunnella aika helposti, niin että ne mahdollistavat yhteistoiminnallisen työskentelyn ja tutkimisen tai muokatut lukujärjestykset. Uuteen teknologiaan tai uusittuihin tiloihin voidaan ehkä myös joutua investoimaan pitkällä aikavälillä.
- **Tavoitteista viestimisen parantaminen laajemman tuen hankkimiseksi** – Osallistavia prosesseja keskeisten sidosryhmien (opettajat, oppilaat, vanhemmat, yhteisöjen ja yritysten johtajat) kanssa tulisi jatkaa säännöllisesti, että varmistetaan jatkuva tuki ja saadaan kerättyä palautetta toiminnasta ja sen edelleen kehittämisestä. Verkostoituminen ja yhteistyö opettajien kesken ja paikallisten yhteisöjen kanssa on myös erittäin tärkeää koulun tason uudistusten jatkamiseksi.
- **Laaja-alaisen osaamisen painottaminen ensisijaisena tavoitteena koulun suunnitelmissa** – Koulun suunnitelmissa esitetään ensisijaiset tavoitteet ja pyrkimykset, ja niiden avulla voidaan seurata edistymistä ja tunnistaa kehittämistä vaativat alueet. Näiden suunnitelmien tulisi myös heijastaa opettajilta, oppilailta ja vanhemmilta saatua palautetta laaja-alaisen osaamisen toteuttamisesta.
- **Seuranta ja arviointi koulun tasolla** – Laadulliset ja määrälliset tiedot oppijoiden ja koulun suoriutumisesta auttavat koulujen johtajia tunnistamaan, mikä toimii hyvin ja missä tarvitaan ehkä muutoksia.





UUDISTUSTEN LEVITTÄMINEN

Edistystä saavuttaneet maat pyrkivät toimintatapojen vahvistamisen ja jatkamisen lisäksi myös levittämään uudistuksia kaikkiin kouluihin ja opetussuunnitelmiin. Poliittiset päättäjät ja koulujen johtajat, jotka ovat nyt toteuttamassa laaja-alaista osaamista koskevia uudistuksia, voivat ottaa oppia aikaisemmista uudistajista. Mutta heillä on myös omat mahdollisuutensa ja haasteensa.

Seuraavat seikat voivat olla tärkeitä **TOIMINTAPOLITIIKAN TASOLLA** :

- **Osallistuminen kansainvälisiin verkostoihin** – Kansainväliset verkostot ovat erittäin tärkeitä toimintapoliittiselle vertaisoppimiselle. Samalla saadaan kerättyä näyttöä siitä, mikä on toiminut, kenelle ja missä olosuhteissa. Toimintapoliittikkoja joudutaan väistämättä mukauttamaan paikallisiin olosuhteisiin. Verkostojen tulisi sen vuoksi tunnistaa tehokkaita uudistuspyrkimyksiä edistävät yleiset periaatteet, sen sijaan että pyrittäisiin kehittämään menestysreseptiä.
- **Strategiset panostukset inhimillisiin ja aineellisiin resursseihin** – Parhaillaan laaja-alaista osaamista koskevien uudistusten alkuvaiheessa olevilla mailla ja alueilla on monesti käytettävissään vähemmän resursseja. Niiden on tehtävä strategisia päätöksiä, miten rajallisia resursseja saadaan hyödynnettyä tehokkaaseen ammatilliseen kehittämiseen ja opettajankoulutuksen uudistamiseen. Panostaminen korkealaatuisiin koulutusaineistoihin ja malliesimerkkeihin on myös tärkeää.

Laaja-alaista osaamista koskevien uudistusten alkuvaiheessa olevilla kouluilla on myös omat mahdollisuutensa ja haasteensa.

Seuraavat seikat voivat olla tärkeitä **KOULUN TASOLLA** :

- **Vertaisoppimisen edistäminen kaikissa kouluissa** – Tällä hetkellä uusien opetussuunnitelmien ja/tai laaja-alaista osaamista koskevien uusien hankkeiden toteutuksen alkuvaiheessa olevat koulut voivat hyödyntää sellaisten koulujen kokemusta, jotka ovat pilotoineet uusia laaja-alaista osaamiseen perustuvia toimintatapoja, ja ottaa oppia muutosprosessin toteutustavoista.
- **Epäilijöiden kritiikkiin vastaaminen** – Joissakin tapauksissa koulut ja opettajat ovat saattaneet vältellä uudistuksia, koska he suhtautuvat epäilevästi laaja-alaista osaamisen merkitykseen. Tällaisten koulujen johtajilla on lisähaasteita. Tällöin on erittäin tärkeää harjoittaa tehokasta viestintää, johon kuuluu myös mahdollisuus vaihtaa ajatuksia ja antaa palautetta.

SUOSITUKSET EUROOPAN KOMISSIOILLE

Euroopan komissio voi myös ryhtyä toimiin laaja-alaista osaamista koskevien uudistusten edistämiseksi.

Seuraavat seikat voivat olla tärkeitä **EUROOPAN TASOLLA** :

- **Verkostoitumisen tukeminen** – Verkostoitumista laaja-alaisen osaamisen kehittämiseksi tulisi tukea, sillä tällainen toiminta mahdollistaa näkemysten ja ajatusten vaihtamisen vertaisten kesken toteuttamiseen liittyvistä kokemuksista. Tässä voidaan hyödyntää KeyCoNet-hankkeen myötä rakentunutta sidosryhmäverkostoa.
- **Vertaisoppimisen tukeminen** – Laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen liittyvä ystävyyskoulutoiminta ympäri Eurooppaa parantaisi mahdollisuuksia vertaisoppimiseen.
- **Hyvien käytäntöjen jakaminen** – Euroopasta ja kauempaakin saatavien esimerkkien tulisi olla selvien hyviä käytäntöjä koskevien kriteerien mukaisia. Tämä on tärkeää jokaisen kahdeksan avaintaidon osalta, mutta erityisesti tulisi keskittyä monialaisten taitojen opettamiseen ja arvioinnin hyviin käytäntöihin, sillä tällä alueella opettajilla on vähemmän koulutusta, kokemusta ja välineitä. Komissio voisi esitellä verkkosivustollaan esimerkkivideoita tehokkaasta opettamisesta ja arvioinnista sekä kertoa myös työtä tukevista välineistä, joita voi mukauttaa erilaisiin olosuhteisiin. Aineiston saatavuudesta tulisi tiedottaa laajasti.
- **Edistymisen seuranta** – Koska laaja-alainen osaaminen edustaa niin perustavaa ja syvällistä muutosta koulutuspolitiikkaan ja käytäntöihin, on tärkeää seurata toteutuksen edistymistä ajan kuluessa. Tähän voi kuulua määräaikaista kansainvälistä sidosryhmätutkimuksia (esimerkiksi 3–5 vuoden välein) ja/tai toteutuksen tiettyjä seikkoja käsitteleviä tutkimuksia, esimerkiksi opettajankoulutuksessa tapahtuvista muutoksista. Nämä tutkimukset voivat pohjautua KeyCoNet-hankkeen työhön laaja-alaista osaamista koskevista toimintalinjoista ja -tavoista ympäri Eurooppaa.
- **Tulevaisuuden tarpeisiin varautuminen** – Laaja-alaista osaamista koskevia uudistuksia ohjaavaan eurooppalaiseen politiikkaan tulisi nivoutua ennakkoiva näkökulma, jonka avulla tarkastellaan, kuinka hyvin nykyiset taidot valmistavat oppilaita ja millaisia ovat tulevaisuuden haasteet ja tarpeet.



KEYCONET JÄSENET



www.bmukk.gv.at



<http://www.ond.vlaanderen.be/wegwijs/AKOva>



<http://www.education.gouv.fr/>



<http://www.juntadeandalucia.es/>



<http://www.ncca.ie/>



<http://www.eitsa.ee/en/>



<http://ife.ens-lyon.fr/ife>



<http://www.eiesp.org>



www.uned.es



<http://www.ie.uminho.pt/>



<http://www.ie.ul.pt>



<http://www.uv.uio.no/pfi/english/>



<http://www.cicero.fi>



<http://www.ja-ye.eu>



<https://www.jyu.fi/en/>



education.gov.mt

KeyCoNet-verkostoon kuuluu myös yli sata **liitännäisjäsentä**, jotka edustavat opetusalan sidosryhmiä ympäri Eurooppaa.

KEYCoNET
Key Competence Network on School Education

www.keyconet.eun.org



#Keyconet



Key Competence Network on School Education - KeyCoNet



KeyCoNet-hanke on rahoitettu Euroopan komission elinikäisen oppimisen toimintaohjelman tuella. Tästä julkaisusta vastaa ainoastaan sen laatija, eikä komissio ole vastuussa siihen sisältyvien tietojen mahdollisesta käytöstä.